

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.600



Nr. 13

15. Oktober

68. Aarg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1947



Aktieselskabet

BRØDRENE BRINCKER

Greisdals Hammerværk pr. Vejle — Grundlagt 1867

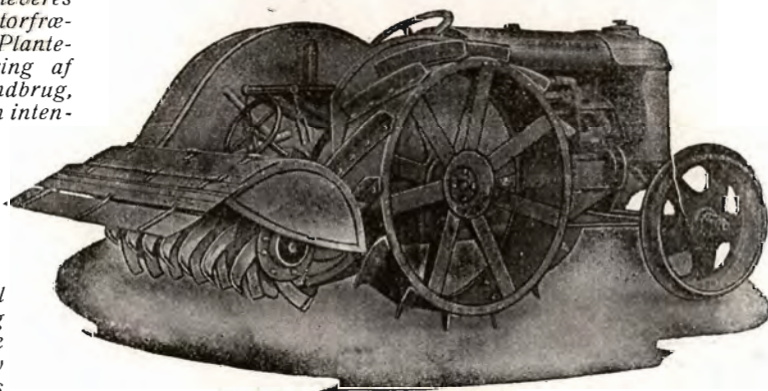
Specialitet: Tørvegrebe, Tørvespader, Drænværktøj, Lyngleer.

Alle Slags Grebe, Forke, Spader, Røehakker, Høstleer
og Haveredskaber leveres med fuld Garanti.

Holbæk-Fræseren.

Den danske Jordfræser.

Holbæk-Fræseren leveres i 3 Størrelser: Traktorfræseren for større Planteskoler til Kultivering af Moser eller ved Landbrug, hvor man ønsker en intensiv Behandling af Jorden. Desuden 2 Størrelser D P 60 og D P 45 for Gartnerier. De to sidste Typer kan afmonteres til Gartnertraktorer og anvendes til Træk af en 20 cm Plov eller en 5-Tands Kultivator.



D P 110 Traktorfræser.

A/s Chr. Andersens Maskinfabrik.

Tlf.: 52 og 752.

Holbæk.

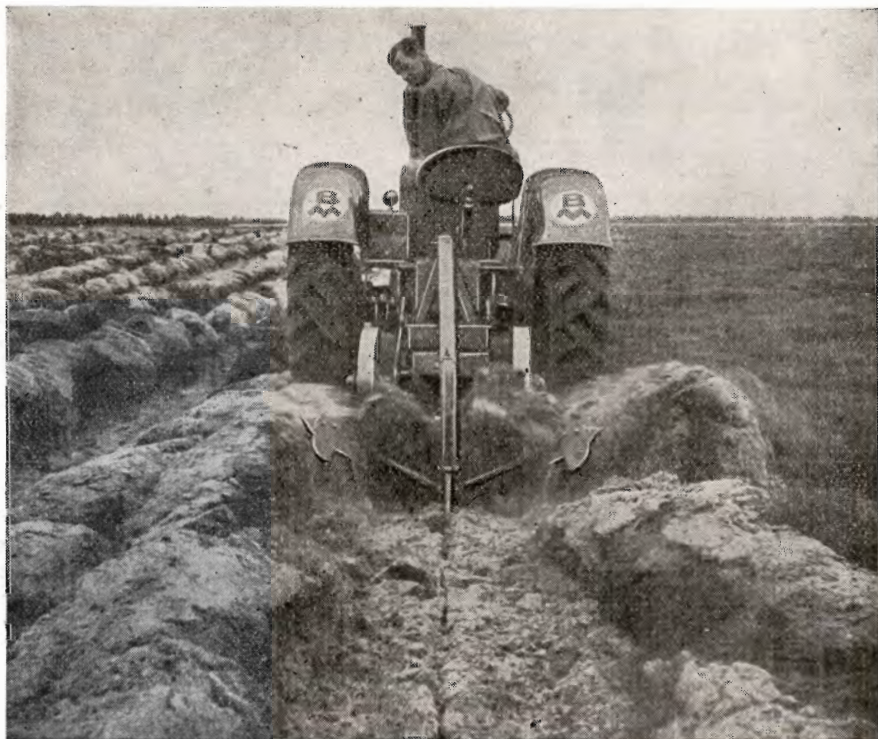
Telgr.-Adr.: Acam.

MUNKTELL'S

NYE RAAOLIE-TRAKTOR

Kraftydelse paa Remskiven: 40 HK

4 Arbejdsgear: 3,2 - 4,5 - 5,7 og 6,7 km pr. Time. Bakgear 2,7 km
pr. Time. – Transportgear: 16.5 km. pr. Time



*Munktell's-Traktoren med indbygget Pløv og Grubber klarer Pløjning af Hede
med kun Een-Mands-Betjening*

Eneforhandler for Danmark:

JOHS. H. JENSEN

Maskinimport

TAASTRUP

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod

Telefon 58

Telefon 59

Petersværk Betonvare-Industri.

Nørresundby. - Tlf. 1055 (2 Lin.)

Alt i Betonvarer efter D. S. 400.
Renseanlægget "Ringtanken" (Dansk Patent Nr. 59820)
Egne Fremstillingsmetoder af højeste Standard.

RØDE DRÆNRØR

føres altid paa Lager fra 2" til 8". — Tilbud til Tjeneste.

A/S Gammelgaard Teglværk.
Telefon 187. Skive.

Stenvad

Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle \triangle mærkede Rør føres
Altid leveringsdygtig

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ Ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima Betonrør efter dansk
Ingeniørforenings Normer
Mrk. \triangle i alle gangbare Di-
mensioner fra 10—60 cm saa-
vel med som uden Muffe.
FORLANG TILBUD

Nivaagaards Teglværk

Telf. Nivaa Nr. 9 Nivaa St.

Drænrør i alle Dimensioner
fra 2" til 15". - Lerrør med
og uden Muffe fra 6" til 15"

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med Garantimærket \triangle
Imprægnering
Brøndrør

Røde Drænrør

indtil 16" Diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

Krogsgades

Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & Sønner.

Kontor:

Dannebrogsgade 22, Aarhus.
Telefon 5019—5020.

Ny Fabrik i Vejlbj.
Tlf. Riisskov 9319.

Alt i Betonvarer D. S. 400.

HORN BÆK

CEMENTVARE- OG MØRTELFABRIK

Marius Ødum

Telef. 400 Randers

Kun \triangle -mærkede Varer
føres. - Største Lager.
Bedste Kvaliteter.
Forlang Tilbud.

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen

Telf. 111, Bjerringbro



ALLE

\triangle MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort Lager

Altid leveringsdygtig

RØDE DRÆNRØR

TAGSTEN

MURSTEN

=

Kählers Teglværk

Korsør

Røde — 2"—12" — Drænrør.

Forlang Tilbud.

Akts. Frederiksholms Tegl- & Kalkværker.

Rosenørnsallé 18. — København V. — Central 282.

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde Drænrør

i Størrelse fra 2 til 15 Tommer

Indhent Tilbud

Tlf. Højslev 3

Midtjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon Skive 1930

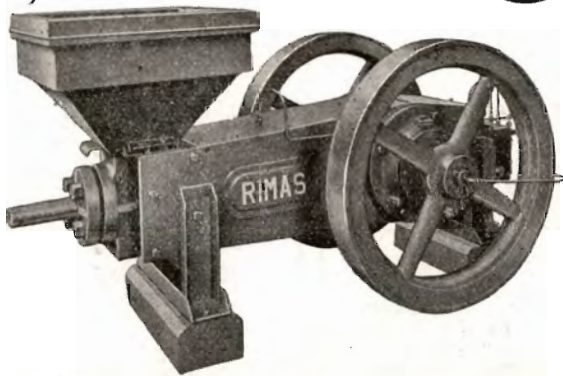
S. m. b. A.

Telefon Viborg 1330

Alle Størrelser i Drænrør levees

Anvend Tørvestrøelse ved Dræning...

Paa Jorder med flintsandet Undergrund kan en Tilsanding af Drænrørene forebygges ved Anbringelse af et Lag Tørvestrøelse („Hundekød“) omkring Stødfugerne, ligesom Tørvestrøelse med Fordel benyttes ved Dræning i stiv Lerjord. Spørg Hedesselskabet.



RIMAS

Briketpressere
Formbrændselspressere
Formtørvspressere
Ælteværker

RINGSTED JERNSTØBERI & MASKINFABRIK A/S

Jordbrugskalk.

Pulv. Kridt.

Gug Kalkværk A/S,
Gug ved Aalborg.

Alle Henvendelser
bedes rettet til

Salgskontoret:
Elmeallé 2, Hasseris, Aalborg.
Telefon 2908.



Røde

Drænrør

fra 2"-12" haves
altid paa Lager.
Forlang Tilbud.

»Sofienlund«
Teglværk.

Telefon 10 Ulstrup.

Jordbrugskalk
Mergel



„Sct. Knuds Gaard“
ODENSE . Telf. 38 (5 Lin.)

Danatex Træfiberplader

100 % dansk – mod Kulde, Fugt og Lyd

AXEL PRIOR Akts.

A/S L. HAMMERICH & Co.

Bredgade 33 - Centr. 23
København K.

Grønnegade 57-59 - Tlf. 7050
V. Ringgade - Aarhus

Tegn Annonce i
Jydsk Telefonbog

Jydsk Telefon-Aktieselskab
Aarhus

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

AALBORG TAFEL AKVAVIT.



Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 13

15. Oktbr. 1947

68. Aarg.

Indtrædende Medlemmer indtegnes hos Selskabets Forretningsførere. Medlemsbidraget er enten aarlig mindst 5 Kr. eller en Gang for alle mindst 100 Kr. Større Bidrag modtages gerne. Tidsskriftet udgaar ca. 16 Gange aarligt og sendes uden Vederlag til Selskabets Medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets Hovedkontor, Viborg. Annoncepris 40 Øre pr. mm. Oplag 19,600 Eksemplarer.

Indhold: Mergelselskabernes Aarsmøde 1947. — Kongenshus Mindepark. — Forslag til ny svensk Skovlov. — Litteratur: „Landet bag Klitterne“. - Lokale Markforsøg. - Erhvervsfrugtavl. — Nye Plantagearealer. — Mindre Meddelelser.]

Mergelselskabernes Aarsmøde 1947.

Fra alle Steder i Landet stævnedes Mergelfolkene den 10. Juli til Herning, hvor Foreningen »De danske Mergelselskaber« havde indbudt til Aarsmøde. Næsten 200 Mennesker havde indfundet sig, saa det kneb med Pladsen i Haandværkerforeningens lille Sal, da Formanden, Gaardejer *Vilhelm Egsgaard*, Thyregod, aabnede den 37. Generalforsamling.

Et stort Antal Damer havde fulgt Mændene til Herning, og for dem var der arrangeret Besøg paa Musæet og forskellige andre Steder i Herning under Musæumsforstander *H. P. Hansens* kyndige Ledelse.

Generalforsamlingen indledes af *Vilhelm Egsgaard* med Mindeord om Kong Christian.

Første Punkt paa Dagsordenen var Valg af Ordstyrer og Bestyrelsen foreslog Sognefoged *Marius Nielsen*, Føllenslev, der valgtes.

Beretningen

blev derpaa forelagt af *Formanden*:

Foreningen bestaar i Dag af 122 Mergelselskaber med ca. 30 000 Medlemmer. 3 Mergelselskaber har i det forløbne Aar afsluttet deres Virksomhed og udmeldt sig af S sammenslutningen.

Vi har heller ikke i Aar haft Tilgang af nye Medlemmer.

Den første Betingelse for at faa Mergelarbejdet sat i Gang igen, var, at der kunde frigives Benzin til Mergelkørsel, hvorfor Bestyrelsen i Efteraaret igennem Statens Mergeludvalg indsendte et Andragende til Benzinnævnet om at faa frigivet Benzin til Mergelkørsel i Lighed med, hvad der gives til Brunkul og Tørv, nemlig 1 Liter pr. 9 Tons pr. km.

Efter flere Forhandlinger og efter Anbefaling af Landbrugsministeriet fik vi Meddelelse om, at der kunde faas Benzin til Mergelkørsel, men kun det

hælf af, hvad der skønnes at bruges til den omhandlede Kørsel. Det er senere forandret dertil, at der nu kan faas Benzin til Mergelkørsel som til Brunkul og Tørv. Det har bevirket, at der nu er flere Mergelselskaber, der kører Mergel, men derom vil Hr. Olesen give nærmere Oplysning.

Der er ogsaa paabegyndt en mindre Mergeltransport fra Søvind ved Horsens med Jernbane til Østjylland, ligesom Vestjyllands Mergelforsyning forsyner Vestkysten med Kalk og Mergel fra sine Lejer i Vestjylland. Der er nu Udsigt til, at Merglingen af Landets kalktrængende Jorder efter 7 Aars Stilstand igen kan paabegyndes til Gavn for alle Erhverv.

Mangelen paa Arbejdskraft i Landbruget er en alvorlig Hindring for, at Merglingen kan udføres i stor Udstrækning. Derfor maa der regnes med, at saa længe Landbruget ikke kan faa tilstrækkelig Arbejdskraft, kan der kun merges det allernødvendigste, de meget kalktrængende Arealer.

Bestyrelsen har i de senere Aar været noget bekymret for Foreningens fremtidige Bestaaen, idet Medlemstallet siden Krigens Udbrud i 1939 har været i stadig Tilbagegang, en naturlig Følge af, at Krigen standsede al Mergelarbejde, og ingen nye Mergelselskaber kunde stiftes.

Bestyrelsen indsendte et Andragende til Landbrugsministeriet om et Tilskud af Landbrugslosteriets Overskud, og Foreningen fik bevilget 2000 Kr. Jeg vil gerne her ved denne Lejlighed takke Landbrugsministeriet for disse 2000 Kr. Det er jo ikke noget stort Beløb, men alligevel er det en stor Hjælp for os, og vi tager det som et Udtryk for, at man paaskønner Foreningens Indsats. Vi ser os nu i Stand til at kunne føre Foreningen videre, og naar der — forhaabentlig inden alt for længe — bliver Tilgang af nye Medlemmer, vil Foreningens Økonomi herved bedres.

Af andet Bestyrelsen har beskæftiget sig med, kan nævnes forskellige Forespørgsler fra Medlemmerne.

Der kan godt opstaa Tvilsspørgsmaal om, hvem der er berettiget til et eventuelt Overskud, der bliver at udbetale, naar et Selskab skal afvikles. Jeg har i saadanne Tvilsspørgsmaal tilraadet at udbetale Overskudet til den, der har Skøde paa Ejendommen paa det Tidspunkt, Afviklingen finder Sted, og det er ogsaa efter min Mening lovmedholdelig og fuldt forsvarligt. Jeg begrunder det dermed, at naar der bliver noget at efterbetale paa et Mergellaan har vedkommende betalt for meget for Ejendommen, og derfor er den, der har Skøde paa Ejendommen ogsaa berettiget til at faa Overskudet udbetalt.

Af praktiske Grunde er det ogsaa den eneste Maade, et Overskud kan fordeles efter. Da det bliver Dommernes Syn paa Sagen, der bliver det afgørende, kunde det være interessant at høre, hvorledes disse ser paa det.

Om selve Fremgangsmaaden, naar et Mergelselskab staar foran Afslutningen, har jeg i Reglen tilraadet at faa Overskudets Fordeling og hele Afviklingsplan godkendt af Generalforsamlingen, og først da forelægge Planen for Landvæsenskommissionen, men da Landvæsenskommissionen er højeste Instans ved Afslutning af et Mergelselskab, var det maaske det rigtigste at faa Sagen godkendt af Landvæsenskommissionen, før den blev fremlagt for Generalforsamlingen til Godkendelse.

Mergelselskaberne staar nu tydeligt i Afviklingens Tegn, idet alle Spørgsmaal, der stilles til Bestyrelsen, drejer sig om Afvikling i Modsætning til for faa Aar tilbage, da var det altid Fortrinsretten og Udpantningsretten, der var til Debat ved vore Aarsmøder.

Vi venter nu paa at komme i Gang, og Mergelloven af 1940 indeholder forskellige Forbedringer, som gør det let for Mergelselskaberne at admini-

strere Loven. Tidspunktet er sikkert inde nu, hvor der er Kalktrang til Stede mange Steder, men Landet maa prise sig lykkelig over, at der i Tiaaret fra 1929, da vi fik den virkelige Mergellov, Martin Sørensens Lov, der aabnede Mulighed for alle til at faa merglet deres Jord, blev merglet saa kolossalt store Arealer, at den allerværste Kalktrang var afhjulpen. Resultatet udeblev ikke, idet Høstudbyttet steg fra ca. 100 Mill. Høstenheder i 1929 til 116 Mill. Høstenheder i 1939. Hvad dette har betydet for Landet som Helhed, kan alle forstaa. Det er et tydeligt Bevis paa, at Kalkspørgsmaalet spiller en afgørende Rolle for den fulde Udnyttelse af vore Landbrugsarealer. Naar dertil kommer, at vi har faaet en Mergellov, som der maaske ikke findes Mage til i hele Verden, skulde vi jo have alle Betingelser for at faa Jordens Kalktrang afhjulpet.

Som det vil erindres har Foreningen taget en ny Opgave op, og det er Anlæg af Mergel- og Kalkforsøg.

Næsten alle Mergelselskaber har tegnet sig for et frivilligt Bidrag til disse Forsøg. Der bliver stadig ved at indkomme Bidrag, og jeg vil antage, at der nu er indkommen smaa 10 000 Kr., hvilket er det, vi har regnet med, Forsøgene vil koste. Vi har set paa et Par Mergellejer, hvorfra vi skal have Mergel til Forsøgene, og Konsulent *Land Jensen*, Skanderborg, og *Hedeselskabet* er nu gaaet i Gang med det forberedende Arbejde til disse Forsøg. I Efteraaret og i Løbet af Vinteren vil der blive anlagt 10 à 12 Forsøg spredt ud over Landet med 3 paa Lerjord, en paa Sjælland, en paa Fyn og en i Jylland. 2 à 3 paa Humusjord eller Mosejord, en paa Viborgeggen og en i Børris, 5 à 6 paa Sandjord, der alle bliver placeret i Jylland med en i Frederikshavn, en paa Lemvigeggen, en paa Djursland, en paa Grindstedeggen og en omkring Silkeborg.

Disse Forsøg skulde saa ad Aare fortælle os, hvad Slags Mergel og Kalk vi med størst Fordel kan bruge, og om en skadelig Virkning kan opstaa ved Brug af de forskellige Slags Mergel og Kalk. Jeg haaber, at vi maa blive saa økonomisk godt stillet, at vi ogsaa kan tage Udbyttebestemmelser med i nogle af Forsøgene, men saa vil Forsøgene blive betydelig dyrere at gennemføre.

Jeg tror at kunne sige, at paa dette specielle Omraade mangler vi noget, og det er det, vi nu vil forsøge at afhjælpe.

Jeg vil gerne takke Mergelselskaberne for den Forstaaelse og Interesse, de har vist for Sagen ved at indsende betydelige Beløb til dette Formaal. Sagen er et Bevis paa, at naar vi løfter i Flok, kan vi løse Opgaver, som vilde være umulige for den enkelte at løse.

Jels og Omegns Mergelselskab har afsluttet sin Virksomhed og skænket Foreningen sin Kassebeholdning, som man beder os anvende til Fremme af Mergelarbejdet i Danmark efter Foreningens Ønske. Jeg vil gerne paa Bestyrelsens Vegne takke *Jels og Omegns* Mergelselskab for denne Gave. Tanken, der ligger bagved, er af stor Betydning for Foreningen, vi tager det som Udtryk for, at Mergelselskaberne gerne vil støtte os i vore Bestræbelser for at løse de Opgaver, der er henlagt til os.

Vi har faaet optrykt nyt Oplag af Formularer til Aflysning af Mergelgæld, der er jo 4 forskellige Formularer, som kan faas ved Henvendelse til mig.

Vi har endnu nogle Eksemplarer af Brorsons Bog om Mergelloven, som ogsaa kan faas ved Henvendelse til mig.

Jeg vil gerne takke Mergelselskaberne, fordi de fortsat slutter op om

Foreningen, og det er mit Haab, at vi i nær Fremtid maa faa Tilgang af mange nye Mergelselskaber.

Tak til Hedeselskabet og Dommerkontorerne for Samarbejdet, vi har haft, ogsaa mine Kollegaer i Bestyrelsen vil jeg gerne takke for godt Samarbejde og god Støtte til Løsning af de forskellige Opgaver.

Jeg vil slutte min Beretning med at udtale Ønsket om, at Fremtiden, der nu staar for, maa blive saaledes, at det maa staa i Samarbejdets Tegn. Skal det danske Folk gøre sig Haab om at genrejse Landet efter Krigens Ødelæggelse og Udplyndring, maa vi alle staa sammen, og hver især gøre en Indsats for at forøge Produktionen. Det er nu engang det eneste, der kan hjælpe til at forbedre Levevilkårene for os alle.

Der er nu gaaet 2 Aar siden Danmark blev befriet for sine Undertrykkere, og nu maa vi alle finde vor Plads. Ingen faar mig til at tro, at vi efter 5 Aars Udplyndring kan genskabe gode Kaar ved at bestille mindre. Det er Arbejde og Produktion, der skal til.

Regnskabet blev derpaa oplæst af Kassereren, *Julius Sørensen*, Stagsted. Det balancerede med 8002 Kr. med en Kassebeholdning paa 4256 Kr. I Medlemsbidrag var indkommet 2769 Kr.

Forhandlingen

blev ikke langvarig, og drejede sig navnlig om Overskudsudbetalingen.

Olav Nielsen, Skovlund, forstod ikke, at det var Skødeejerne, der skulde have Andel i eventuelt Overskud. Det maatte være den Mand, der havde haft Ejendommen i en Aarrække, der maatte være berettiget.

Skjerning Leth, Varde: Som Regel indbetales Restgælden ved Ejer-skitte, og i saa Fald bliver det jo ikke Skødeejeren, der skal have Overskudet. — Jeg har tidligere slaaet paa, at man burde søge mindre Nabo-Selskaber slaaet sammen til eet Selskab. Det er sket paa vor Egn, og derved bringes Mergelprisen ned. Aaret har været vanskeligt, fordi det trak ud med Besked om Benzin- og Fragttilskudordningerne. For vort Vedkommende maatte vi af den Grund have en særlig Paategning paa Tegningslisterne. Naar vi nu gaar til Bestyrelsesvalg, maa vi søge indvalgt en Mand med særlig Viden om Tingene, saadan at tiltrængt Vejledning kan ydes.

Poulsen, Tyrrestrup, oplyste, at det i hans Selskab var tilført Protokollen, at den, der sidst havde betalt Afdrag, ogsaa skulde have Overskudet.

Direktør *Basse*, Hedeselskabet: Der er Grund til at understrege, at det vigtigste Led i Genopbygningen er Forøgelse af Produktionen paa Danmarks Jord. Hvordan havde det set ud, hvis vi ikke siden 1900 havde gennemført de mægtige Opdyrknings- og Grundforbedringsarbejder med Skov- og Læplantning. I de senere Aar er der oparbejdet et meget stort Kalkminus, hvorfor det vil være vigtigt at gøre den størst mulige Indsats for ny Kalktilførsel. Merglingen er som bekendt den billigste Form for Grundforbedring og aldeles uundværlig. Alle gode Kræfter maa medvirke til, at dette Arbejde atter kommer i Gang.

Jeg glæder mig over, at Mergelselskaberne har taget Forsøgsarbejdet op, eftersom det jo altid gælder om at have Forudsætningerne for Arbejdet i Orden. Men Formanden havde nok Ret i, at der skulde have været Udbyttebestemmelser med. Efter min Mening er det meget vigtigt at have disse med. Kommer Mergelselskaberne til Hedeselskabet om at faa Hjælp, tror jeg godt at kunne sige, at de ikke vil gaa forgæves. (Bifald).

Hans Husted, Ølstrup og Omegn, meddelte, at et lille Restbeløb fra Afviklingen af Selskabet vilde blive skænket til Organisationen. Hvem skal man meddele Afslutningen til, og hvad regner man med, den koster?

Formanden takkede for Udtalelserne og rettede en særlig Tak til Direktør Basse for dennes Tilsagn. Det er alene af økonomiske Grunde, vi hidtil ikke har ment at kunne tage Udbyttebestemmelser med. Med Hensyn til Omkostninger ved Afvikling, saa forlanger visse Dommerkontorer 3—4 Kr. pr. Ejendom, men til Landvæsenskommissionen gaar der jo ikke større Beløb. Vi har bedt forskellige Selskaber give os Oplysninger om Omkostningerne, men har ingen Svar faaet.

J. P. Olesen oplyste, at der i Lovens § 11 staar, at Overskudet tilfalder Skødehaveren, saafremt anden Aftale ikke er truffet ved Handelen.

Julius Sørensen: En Dommerudtalelse gaar ud paa, at Skødehaveren ved en retslig Afgørelse vilde faa Overskudet. Naar en Mand er traadt ud, er man færdig med ham.

Anthøn Sørensen, Øst Vendsyssel: Samtlige Parthavere burde bestemme, hvem der skal have Overskud.

Julius Sørensen: Ved Aflysning paa Dommerkontoret efter en af en Sagfører udarbejdet Liste fik Dommerkontoret hos os 1 Kr. pr. Ejendom. Skal Kontoret revidere for hver Ejendom bliver der en særlig Beregning af Honoraret.

Søren Loumand, Aarhus og Omegn: Naar en Ejendom bliver indberettet til mig og afsluttet, sender jeg et Skem til Dommerkontoret, og saa koster det 4 Kr., hvorefter vi er færdig med ham. — Det vilde være rart, om vi kunde faa nogle flere Referater fra Aarsmødet tilsendt.

Vistoft, Padborg, efterlyste Mulighederne for at faa Mergel paa en lettere Maade end hidtil, saa man f. Eks. kunde faa Mergel leveret hver 3. eller 5. Aar.

Det sidste vilde *J. P. Olesen* komme ind paa senere.

Derefter godkendtes Beretning og Regnskab.

Til Bestyrelsen genvalgtes: *Mar. Nielsen*, Føllenslev, *Kr. Madsen*, Lille Hejbøl, *M. Thomsen*, Møgelkjær, *Bæk*, Beers, og *J. H. Petersen*, Teglgården. Som Revisorer genvalgtes *Vesterager* og *Rs. Høgh*.

Mergelarbejdet 1946—47.

J. P. Olesen redegjorde derpaa for Mergelarbejdet i 1946—47 med følgende Beretning:

Naar et Arbejde, som det vi beskæftiger os med her, er bleven kørt saa grundigt i Staa, som Tilfældet har været med Mergelarbejdet, tager det sin Tid inden vi igen kan faa Rammerne nogenlunde i Orden, men nogen Lysning er der, saa der forhaabentlig ikke vil gaa altfor lang Tid, inden vi igen kan faa Mergeltransporten igang i større Stil.

Der blev i 1945 med Fragttilskud transporteret ialt 118 800 t Mergel og Kalk og i 1946 172 263 t, altsaa en betydelig Stigning, men ikke nær den Stigning, der vilde være bleven, hvis ikke Vejrforholdene havde umuliggjort Mergel- og Kalkarbejdet i sidste Kvartal af Finansaaret 1946—47.

Det er jo navnlig i Vintermaanederne at Kalken skaffes frem, men Frosten bandt saavel Mergel- som Kalklejerne saa stærkt, at alt Arbejde maatte indstilles, og en haardt tiltrængt Transport af Kalk pr. Skib maatte ligeledes indstilles, saaledes, at da Foraaret endelig kom, havde mange Land-

mænd ikke faaet leveret den Kalk, der tiltrængtes og som de i mange Tilfælde havde ventet efter i lang Tid.

Der er nu i Forsommeren leveret en Del Kalk, men den kommer jo først næste Aars Avl tilgode.

Paa Trafikbanerne blev i 1946 transporteret Mergel fra de gamle Lejer ved *Klaabygaard* og *Damhusaa* og pr. Bil er der udkørt Mergel fra et stort Antal jydsk Lejer samt enkelt paa Fyn og Sjælland.

Det var lettere i 1946 end tidligere Aar at skaffe Lastbiler og derfor har vi ogsaa faaet en væsentlig større Transport.

I indeværende Aar er der Mergeltransport paa Trafikbanerne ogsaa fra *Søvind*, saaledes at der i Aar køres fra 3 Mergellejer og ventelig kommer der ogsaa Mergeltransport i Gang fra et større Antal lokale Lejer, saaledes at vi 1947 skulde faa en ikke helt ringe Mergeltransport.

Det vil ikke være ukendt, at Staten yder et meget væsentlig Tilskud til Mergel- og Kalktransporten, og det er næppe for meget sagt, at uden dette Tilskud, vilde vi ikke kunne opretholde Mergel- og Kalktransporten i det Omfang, der er paakrævet.

1946 blev bevilget 1 100 000 Kr. til Fragttilskud til saavel Mergel- som Kalk. Heraf blev imidlertid kun forbrugt ca. 940 000 Kr., idet Arbejds- og Transportvanskeligheder bevirkede en mindre Transport, end der var søgt Tilskud til.

For indeværende Finansaar ydes Fragttilskud til Banetransport af Mergel paa samme Maade som i Fjor, medens Tilskudet er noget nedsat for Mergeltransporten pr. Bil.

I Aar venter vi at komme saa vidt, at vi kan faa Mergeltransporten i Gang ved: Varde og Omegns Mergelselskab, Hesselbo og Omegns Mergelselskab, Arnborg og Omegns Mergelselskab, Skovlund og Omegns Mergelselskab, Ringkøbingegnens Mergelselskab, Gudumhede Mergelselskab og muligvis Fur.

De vil maaske spørge, hvorledes Priserne er nu ved Mergeltransporten, og dertil maa svares, at de er desværre endnu saa høje, at flere Mergelselskaber har udsat at sætte Arbejdet i Gang, hvor der har været Tale om Udkørsel af lavprocentisk Mergel.

I Almindelighed kan det siges, at Prisen paa Mergelen, leveret i Bilerne ved Mergellejet, ligger paa omkring 3,00 Kr. pr. m³ (for Afrømning, Læsning etc.), hvortil maa lægges Betaling til Mergeljejen (omkring 50 Øre), saaledes at Prisen foruden Kørselen vil andrage omkring 4,00 Kr. m³. Regner vi saa med Maksimalprisen for Kørselen, der for en Afstand af 10 km andrager 6,44 Kr. pr. m³, vil Mergelen (ved 10 km Transport) koste ca. 10,50 Kr. pr. m³ eller ca. 70 Kr. pr. Kubfv. I denne Pris kan saa fragaa Statens Fragttilskud, der for 10 km andrager 2,50 Kr. pr. m³, saaledes at vi ved en Transport over 10 km vil have en endelig Pris af ca. 8 Kr. pr. m³ eller 53 Kr. pr. Kubfv.

Ja, det er jo anderledes Priser end vi tidligere har været vant til, og der er ikke noget at sige til, at Forbrugerne holder sig tilbage for Aftagning af Mergel i større Mængde.

Som nævnt udkøres Mergel fra et stort Antal Lejer, men denne Udkørsel foregaar ikke til Selskaber, men til enkelte Aftagere mod kontant Betaling.

Paa Ringkøbingegnen har man ordnet sig paa den Maade, at der gennem et nedsat Udvalg har fundet en Tegning af Mergel Sted, og denne Mer-

gel vil nu blive udkørt, men forinden Levering finder Sted, maa vedkommende Forbruger indbetale Pengene i en Bank i Ringkøbing. Man undgaar paa denne Maade Landvæsenskommission, Tinglysning etc., og da det er Meningen at gentage Udkørselen om eet eller to Aar, behøver Forbrugerne kun at aftage en forholdsvis lille Mergelmængde, og vil vel i Almindelighed være i Stand til at udrede dette forholdsvis lille Beløb.

Det er muligt, vi de første Aar skal den Vej ud, indtil vi faar se, hvordan Prisforholdene vil stille sig, men ogsaa i saa Fald skal der interesserede Mænd til at rejse Sagen, og her vil jeg gerne henstille til Bestyrelserne for Mergelselskaberne om at arbejde med.

De vil maaske synes, De har haft deres Part af Besværlighederne og det kan være rigtigt nok, men ingen kender Sagerne som De, og det vil være til uvurderlig Støtte, hvis De igen vil gaa ind i Arbejdet.

De fleste Mergellejer er jo af en saadan Beskaffenhed, at de ikke kan udnyttes uden ved Hjælp af Gravemaskine, og iøvrigt vil det altid være for dyrt at grave Mergel med Haandkraft, og derfor maa der en Samling af Mergelforbrugerne til enten under den ene eller den anden Form, og hertil er det vi maa have Deres Medvirken.

Jeg vil gerne henstille til Dem, saa indtrængende som jeg kan, at De er os behjælpelig med at faa Arbejdet i Gang. Vi ligger med et stort Materiale, hvad Undersøgelse og Mergellejer angaar, og i mange Tilfælde vil Sagen sikkert kunne rejses alene ved, at de gamle Mergelselskaber indbyder til Tegning.

Naar vi er sluppet saa godt igennem de vanskelige Krigsaar, skyldes det ikke mindst det Grundforbedringsarbejde og derunder navnlig Merglingen, vi fik udført i Aarene før Krigen, og saavidt det er til at se nu, vil vore Levevilkaar i væsentlig Grad være afhængig af, hvormeget vi kan avle paa den danske Jord.

En kalkfattig Jord giver ikke det Udbytte den skulde og burde, og derfor maa vi have Mergelarbejdet i Gang igen.

Vi kan nu faa Benzin til Mergeltransport efter samme Bestemmelser som til Brændseltransport, og det kan nok lige gaa an, og da det tyder paa, at der ingen Mangel er paa Lastvogne, skulde der intet være til Hinder for, at vi igen kan faa fuld Sving paa Mergeltransporten.

Forhandling.

Gade, Hegnsvig: Vi trænger i Dag til 4—5 Gange saa meget Mergel paa vor Egn som for 8—9 Aar siden, og selv om vi kun har lavprocentig Mergel, er vi alligevel begyndt Tegningen. Mon vi ikke godt kan køre den lavprocentige Mergel ud, naar det ikke bliver for langt? Gaar det ikke med de nuværende Priser, maa vi holde op igen.

N. Feldborg, Havnstrup, oplyste, at hans Selskab stod for at afslutte det gamle, men vilde begynde et nyt, eventuelt sammen med Fjeldstervang. Boringerne havde vist 25—30 % Kalk.

Loumand, Aarhus: Olesen vil gerne have de gamle Mergelfolk til at fortsætte. Det kan vist ogsaa gøres nødigt. Hos os var der oprindeligt tegnet 1100 Lodsejere, men kun ca. 700 fik Mergel. Vi hentede Mergelen fra 6 Lejer. Kan vi regne med Hjælp fra Hedeselskabet, Gravemaskiner o. s. v.?

J. P. Olesen: Naturligvis staar Hedeselskabet til Raadighed. Til Feldborg vil jeg sige, at der vel nok kan findes en Løsning til at komme i Gang igen.

Jeg vil ikke skræmme Gade fra at tage fat paa det lavprocentige Mergel — 15—20 % —, men Udgifterne er jo lige store, om Kalkindholdet er højt eller lavt. Faar Jorden nok tilført, er lavprocentig Mergel jo god nok. Men mon det ikke var rigtigst at se Tiden lidt an.

Dermed afsluttedes Forhandlingerne.

Efter at *Aalborg* var valgt til næste Aars Mødested tog Deltagerne paa en Udflugt rundt i Egnen syd for Herning. Blandt andet besøgte Clasons-borg og Brunkulslejerne i Søby.

Dagen sluttede med en animeret Festmiddag i Herning Haandværkerforening.

Kongenshus Mindepark.

Efter aarelange Forhandlinger og efter indhentede Udtalelser fra alle interesserede Parter har Statsministeriet den 25. September tilskrevet Fredningsnævnet for Viborg Amtsrads-kreds og anmodet Nævnet om at rejse Fredningssag paa Grundlag af de førte Forhandlinger og det Forslag, der i Hovedlinierne er opnaaet Enighed om.

Forslag til ny svensk Skovlov.

I Maj 1946 blev der efter mere end 3 Aars Arbejde fremsat Forslag til en ny svensk Skovlov, der skulde afløse den gamle Lov af 1923.

Saa vidt vides har Lovforslaget endnu ikke været forelagt Rigsdagen, men i det forløbne Tidsrum siden Forslagets Fremkomst er det blevet livligt diskuteret i de svenske Skovbrugstidsskrifter og ved Skovbrugsmøder. Det kan saaledes nævnes, at Forslaget har fremkaldt omkring 270 Udtalelser af officiel Natur fra Organisationer, Selskaber o. l.

Lovforslaget bryder paa flere Punkter med Principerne i den gamle Lov, og naar man betænker den Betydning svensk Skovbrug og Træindustri har for Landets Velstand, kan det ikke undre, at Diskussionen har været livlig.

Svenske Forhold kan selvfølgelig ikke direkte overføres til Danmark, men alligevel kan det have sin Interesse at se hvilke Problemer, der optager Svenskerne, Problemer der ogsaa kan have Interesse for vore Forhold.

Forslaget indledes med nogle almindelige Bestemmelser. Begrebet »skogsmark« defineres og Formaålet med Skovdriften præciseres: Skoven skal drives saaledes, at Jordens træproducerende Evne udnyttes paa passende Maade under Hensyn til, at et tilfredsstillende økonomisk Udbytte opnaas, og der saa vidt muligt faas en jævn Udbyttegang.

Til Forskel fra den gamle Lovs »ung Skov« opererer Forslaget med Begrebet »udviklingsdygtig Skov«, om hvilken det hedder, at saadan Skov ikke maa udnyttes paa anden Maade end ved Udhugning.

Skov skal anses som udviklingsdygtig, saa længe den ved passende Drift kan forventes at yde et saadant Udbytte, at det maa anses at være mere løn-

nende at lade Skoven staa end straks at addrive den. Der anlægges saaledes et rent økonomisk Synspunkt.

Videre maa Udnyttelsen af den ikke udviklingsdygtige Skov ikke ske paa en saadan Maade, at Skovens Foryngelse i særlig Grad besværliggøres.

Af Hensyn til Udnyttelsen af Skovene deles disse i 3 Kategorier:

- 1) »Husbehovsskove«, d. v. s. Skove der kun kan forsyne den tilhørende Landbrugsejendom med det nødvendige Træ.
- 2) »Støtteskove«, d. v. s. Skove hvor den tilhørende Landbrugsejendom ikke kan drives uden varig Støtte af Indtægter fra Skoven.
- 3) Større og selvstændige Skovejendomme.

For hver af disse Klasser fastsættes nærmere Regler for Skovdriften. Disse Regler gaar i Hovedsagen ud paa at sikre en jævn Udbyttegang og forhindre Rovdrift.

Genrejsningspligt for Skoven (Genplantningspligt) indtræder, naar der ved Benyttelsen af Skoven ikke efterlades Skov af en saadan Tæthed og Beskaffenhed, at den med Hensyn til de raadende Naturforhold kan anses for tilfredsstillende.

Fuldstændig nyt i svensk Skovlovgivning er et Kapitel i Forslaget om »Forholdsregler mod utilfredsstillende Skovtilstand«. Det hedder heri, at hvor saadan utilfredsstillende Skovtilstand findes, skal Ejeren være pligtig at tage saadanne Forholdsregler, at der indenfor en rimelig Tid kan opstaa Skov paa Areal. Udgifterne hertil kan dog ikke fordres dækket af Ejeren ud over Værdien af det Træ, der bør fældes forud for Tilskud til den, med mindre Ejeren har Mulighed for at faa Laan eller Tilskud fra det offentlige.

Hvor denne Bestemmelse ikke kan anvendes, og hvor Skovjord henligger utilstrækkelig bevokset eller renafdrejet, foreslaas Tilskud til Ejeren med Støtte fra Staten.

Endnu videre gaar man, idet man foreslaar, at Ejeren af helt eller delvis ubenyttet Skovjord skal kunne tvinges til at frembringe Skov paa disse Jorder. Det drejer sig om de saakaldte »kalmarker«, »skråpskogor« (»Ragel-sesskove«), forsumpede Skovjorder o. lign. hvis samlede Areal opgøres til ikke mindre end 2,5 Mill. ha, d. v. s. et Areal paa Størrelse med Jylland — ca. 5 % af hele Sveriges Areal.

Til Udgifterne ved Tilskud til Ejeren af saadanne Arealer foreslaas, at Staten yder et Tilskud paa 50 % (under særlige Forhold op til 60 %). For det overskydende Beløb skal Ejeren have Ret til Statslaan med en Amortiseringsperiode paa 50 Aar eller mere.

I Lovforslaget findes dernæst særlige Bestemmelser for Værnskove samt for Inddragning af Skovjord til Græsning o. lign.

Nyt i Forhold til den gamle Lov er endvidere et Kapitel om Forholdsregler mod Insektskader. Saafremt der i en Skov forekommer Insektskader i større Omfang, eller Fare herfor kan opstaa p. G. af Brand, Stormfald o. lign., skal Tilsynet være bemyndiget til at træffe de nødvendige Forholdsregler. Omkostningerne ved Bekæmpelsen betaales af Staten.

I Straffebestemmelserne hedder det, at ikke blot Hugst mod Tilsynets Forskrifter straffes, men ogsaa Hugst der er i Strid med Skovlovens Bestemmelser straffes. Der kan dog ikke idømmes Straf, hvis Hugsten er sket p. G. af Uforstand.

Undtaget fra Loven er endelig visse under særlige Love henhørende Fællesskove samt Skove tilhørende Stat og Kirke.

Som det vil fremgaa af det anførte, er det mest revolutionerende i Lov-

forslaget Bestemmelserne om Tilkultiveringspligt for uproduktive Skovjorder, og det er ogsaa om dette Spørgsmaal, Diskussionen har været livligst.

Ved Lovforslagets Fremkomst blev der gjort opmærksom paa, at Propaganda og Statsbidrag kun havde kunnet faa en ubetydelig Del af disse Jorder tilkultiveret, og man havde derfor ment p. G. af Spørgsmaalets store Betydning at maatte gribe til kraftigere Forholdsregler.

Tilstanden paa disse Jorder skyldes som Regel ikke den nuværende Ejer, hvorfor man formentlig ikke kan paalægge ham større Byrder i den Anledning. Staten har imidlertid den største Interesse i at saadanne Jorder udnyttes produktivt, og man har hævdet, at Staten burde betale alle Omkostninger ved Kultivering. En anden Sag er desuden, at Administrationen af de langfristede Laan sikkert vil volde en Del Besvær. Spørgsmaalt har mange Sider, og det kan blive interessant at se hvilke Forandringer Forslaget vil undergaa, inden det eventuelt opføres til Lov.

Søren Grosen.

Litteratur.

»Landet bag Klitterne«.

Arnkrones Forlag, Odense. 2 Bind, 525 Sider.

Paa *Arnkrones Forlag* i Odense er udgivet de to første Bind af et meget smukt Værk om Jylland, »Landet bag Klitterne«. Første Bind om Sønderjylland og andet Bind om Midtjylland. Det tredje Bind, der ventes udsendt i December, vil behandle Nordjylland.

Redaktionen er varetaget af *Jørgen Bukdahl* og *Niels Th. Mortensen*, og Resultatet er da ogsaa en Række vægtige Afhandlinger, der hver for sig maa siges at være som Regel meget læseværdige. Forfattere som *Sigurd Elkjær* (Horsenseggen), *Salomon J. Frifelt* (Ringkøbing-Skerneggen), *Niels Jepsen* (Viborgeggen), *Morten Kamphøener* (Sønderjylland), *Jørgen Bukdal* (Kolding-Esbjergeggen), *H. P. Hansen* (Herningeggen) giver sammen med endnu flere et Forhaandsstempel af Kvalitet til Værket. Fremragende Fotografier i stort Format og Hundreder af Tegninger af unge Kunstnere som Viborgenserne *Johs. Bæch*, *Carl Tønder*, *Olaf Markussen*, *Muchitsch*, *Ejnar Iversen*, *Dueholm Jessen*, *Ib Buch* m. fl. understreger, at man her har ønsket at skabe en ny Jyllandsbeskrivelse, som gerne skulde slaa alle tidligere ud.

Og dog er det vel ikke helt lykkedes. Læser man de mange Hundrede Sider igennem, oplever man Gang paa Gang, at Sindet glædes over Sprog-Behandling og Indholdets mange fornøjelige Detaljer; men Helheden svinder væk — Sammenhængen, Bogens Skelet er for tyndt. Hver enkelt Forfatter har behandlet sit Stof overordentlig frit og paa sin egen Maade. En dyrker Historiens Muse, en anden Poesien og en tredje har Folklore som Hovedinteresse, og naar saa disse Emners Behandling holdes indenfor en bestemt Egn, bliver det umiddelbart foreliggende at længes efter tilsvarende for de øvrige Egne.

Denne Indvending mod Værket skal dog ikke være nedsættende for Bedømmelsen af det. Det viser kun, hvor svært det er at gøre Mylius Eriksens »Den jydsk Hede« fra 1903 om igen og med bredere Emne.

Arnkrones Forlag vil faa Tak for Værket hos sine Købere. I det store og hele kan det maaske slet ikke blive bedre, naar en hel Række Forfattere skal løse en saadan Opgave. Bogens Udstyr og Papir er, saa man tager det i Haanden med Respekt. has.

Lokale Markforsøg.

Vejledning vedrørende lokale Markforsøg. Af *H. Land Jensen, Lars Hansen og K. Dorph-Petersen*. Udarbejdet paa Foranledning af de landøkonomiske Foreninger. L. H. S.-Forlag. 158 Sider. Ill. Indb. Pris 6 Kr.

Gennem en lang Aarrække har man savnet en sammenfattende Fremstilling af Grundreglerne for Udførelse af lokale Markforsøg. Ikke mindst i de senere Aar, hvor man i stigende Grad udfører Forsøg efter ensartede Planer, har der været Brug for en saadan Fremstilling. Ved Udgivelsen af »Lokale Markforsøg«, der er udarbejdet paa Foranledning af de landøkonomiske Foreninger, er dette Savn søgt afhjulpet.

Konsulent H. Land Jensen, Skanderborg, har skrevet Bogens fyldigste Afsnit om Forsøg i Landbrugsafgrøder, idet de vigtigste Typer af Forsøg, deres Planlægning og Gennemførelse samt de tekniske Hjælpemidler og Resultaternes Bearbejdning grundigt er gennemgaaet. Konsulent Lars Hansen, Aagaard, har i et tilsvarende Afsnit behandlet Havebrugsafgrøderne, og Assistent K. Dorph-Petersen, Askov, har skrevet om Forsøgsresultaternes tal-mæssige Vurdering.

Erhvervsfrugtavl.

»Erhvervsfrugtavl«. Af *N. Dullum og Christian Fich*. Udg. af Danmarks Erhvervsfrugtavl Forening og Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 442 Sider. 225 Ill. Stort Format. Indb. Pris 10 Kr.

Erhvervsfrugtavl er nu virkelig blevet et Erhverv i Danmark, og Erhvervets Udøvere har i høj Grad Brug for den Vejledning, som den nu paa Landhusholdningsselskabets Forlag udgivne Bog »Erhvervsfrugtavl« kan yde dem. Bogen er et stateligt Værk paa 422 Sider, godt indbundet og trykt paa godt Papir og forsynet med en lang Række udmærkede Illustrationer.

Foruden Redaktørerne, Forstander N. Dullum, Blangstedgaard, og Konsulent Christian Fich, Odense, har medvirket en Række fremragende Fagmænd, der hver er Specialister paa deres Omraade, og Bogen maa derfor siges at samle Tidens Viden om Erhvervsfrugtavl i Danmark paa en saa omfattende og indgaaende Mdade, som det nu er muligt.

Det for Frugtavlen navnlig i Nord- og Vestjylland saa betydningsfulde Spørgsmaal om »Læets Virkning og Læplantning« behandles udførligt af Forstander Hakon Sørensen, Hornum. Iøvrigt tør man uden Overdrivelse hævde, at de forskellige Kapitler er saa udførlige og indgaaende, som sjældent før set her i Landet.

Bogen er skrevet paa en klar og let tilgængelig Maade, saaledes at enhver Frugtavl vil have Udbytte af at bruge Bogen som Haandbog for sit daglige Arbejde.

Nye Plantagearealer.

Nr. 3225 A. *Kristensminde Plantage*, ca. 12,1 ha, Hejnsvig Sogn, Ribe Amt. Plantagen ejes af Gaardejer Andreas Nielsen, Klink pr. Hejnsvig.

Arbejdet ledes af Skovrider Bech.

Nr. 3226 A. *Theuts Plantage*, ca. 321,7 ha, Idum og Raasted Sogne, Ringkøbing Amt. Plantagen ejes af Ingeniør H. Theut, Viborg. Arealet bestod af Hede og er tilplantet.

Nr. 3227 A. *Krusaa Plantage*, ca. 52,0 ha, Bov Sogn, Aabenraa Amt. Plantagen ejes af A/S Plantningsselskabet Sønderjylland, Viborg. Arealet bestaar i Hovedsagen af gamle Grusgrave. Tilplantningen er paabegyndt.

Arbejdet ledes af Skovrider Fromsejer.

Nr. 3228 A. *Lauritzens Plantage*, ca. 36,9 ha, Kalvslund Sogn, Ribe Amt. Plantagen ejes af Gaardejer L. I. M. Lauritzen, Hjortvad pr. Lintrup. Arealet bestaar af Hede.

Arbejdet ledet af Skovrider Heineth.

Nr. 3229 A. *Hungerborg Plantage*, ca. 10,8 ha, Øster Højst Sogn, Tønder Amt. Plantagen ejes af A/S Plantningsselskabet Sønderjylland, Viborg. Arealet bestaar af Agermark.

Arbejdet ledes af Skovrider Fromsejer.

Mindre Meddelelser.

A/S *Steen Blicher* holdt den 17. September Generalforsamling i Viborg. Afdeling A, *Gedhus Plantage*, havde et Overskud paa 10 396 Kr., medens Afdeling B, Plantagen *Mourier Petersen*, viste et Underskud paa 1212 Kr. Status balancerede henholdsvis med 189 512 Kr. og 65 869 Kr. Der udbetales intet Udbytte. Til Bestyrelsen genvalgte Direktør *Finn Hjert-Hansen*.

*

Afdelingsleder, Civilingeniør *C. V. Schledermann Larsen*, Hedeselskabet, Viborg, har i September været paa en Studierejse i Svejls, navnlig med Henblik paa Forholdet mellem Fiskeri og Afvanding.

*

Landbrugsministeriet har pr. 1. Juli opgjort de i Henhold til Grundbedringsloven af 1937 afsluttede Grundforbedringsarbejder til at omfatte ialt Dræning af 224 621 ha, Vanding af 289 ha, Mergling af 1331 ha, Kalkning af 2613 ha, Inddigning af 873 ha og Nykultiveringer af Heder og Moser til 1473 ha med en samlet Bekostning paa 158 Mill. Kr., hvoraf Statstilskudet har udgjort 63 Mill. Kr. Desuden er der udført Vandløbsreguleringer for 13,5 Mill. Kr.

*

Juletræerne i Fare.

Tørken har i Aar været haard ved de unge Graner. Mange Steder er det saaledes gaaet haardt ud over de Rødgraner, der i Aar skulde hugges som Juletræer.

*

Den mærkeligste Plantagebrand i Mands Minde opstod den 18. August i et Træ i Hesselvig Enggaard Plantage mellem Skarrild og Arnborg. Ved 16-Tiden drog et Tordenvejr over Egnen, og Lynet slog ned i Plantagen. Nogle Beboere opdagede, at der slog Flammer op og sendte straks Bud efter Brandvæsenet. Da dette ankom, viste det sig, at der kun var Ild i eet Træ, nem-

lig det Træ, Lynet havde ramt. Aarsagen til at Ilden ikke havde bredt sig maa være, at der kom et kraftigt 3-Minutters Regnskyl samtidig med Lynet.

*

Hedesøerne udtørres.

Flere af de smaa Hedesøer paa Hedeegnene omkring Grove og Feldborg har paa Grund af den langvarige Tørke været udtørret i Sommer.

Dette gælder saaledes *Lillesø* i Feldborg søndre Plantage, der var fuldstændig udtørret, saa at man kunde vandre tørskoet hen over Søens Bund.

Denne Sø var en af de faa Søer ude paa disse Hedeegne, hvor man i ældre Tid regnede med, at der altid vilde være Vand selv i de tørreste Somre. Søen var Vandingssted for de store Faareflokke, der den Gang holdtes ude paa de milevide Hedeflader imellem Feldborg og Karup.

Paa Søens Bred ses endnu Resterne af de store Faarefolde, hvor Faarene plejede at overnatte efter at være vandet ved Søen. En gammel Hede-bonde fra denne Egn fortæller, at den tørre Sommer i Aar minder meget om Sommeren 1868. I det Aar var mange af de mindre Hedeaaer helt udtørret. Men i *Lillesø* var der dog Vand hele Tiden.

Lyngen visnede ogsaa den Gang paa store Strækninger af Heden, og der var næsten ingen Lyngblomstring.

*

Forleden dannedes ved et Møde i Fjilstervang et nyt Mergelselskab med Gaardejer *Arne Larsen, Fjilstervang*, som Formand. Fra 2 Mergellejer i Fjilstervang og 1 i Haunstrup er det Meningen at forsyne de omkringliggende Sogne.

*

Tastum Sø.

Navnet *Tastum Sø* ved Højslev eksisterer endnu, men kun som Begreb, idet Søen forlængst er forsvundet og i Stedet ligger der den smukke Gaard »Søvang« og de store afvandede og smukt kultiverede Arealer, der næsten alle ejes af A/S »Søvang«. Den 18. September holdt Selskabet 75 Aars Jubilæum. Under »Søvang« er der ca. 900 Tdr. Ld., men ialt er der afvandet ca. 1300 Tdr. Ld. I de senere Aar har *Hedeselskabet* planlagt og ledet en Modernisering og udvidet Afvanding af de store Arealer, saaledes at Afvandingen nu sker fra en stor automatisk Pumpestation.

*

Sidst i September var der i Radioen en Radio-Reportage ved Svend Carstensen fra Forsøgsarbejdet med »Regnkanonen« i St. Jyndeved. Under den aktuelle Udsendelse fortalte Direktør *Basse*, Forstander *Heick* og Civilingeniørerne *Venov* og *B. S. Andersen* adskilligt om Forsøgene. Bl. a. oplyste Direktør Basse, at Hedeselskabet søger Bevilling til Indkøb af et Par transportable Anlæg, saa man ogsaa kan indlede Forsøg med Spildevand fra Mejerier o. lign.

*

Guld værd.

Enkelte Steder fra meldes der om 50 % Nedfald i Frugtplantagerne ved Vejromslaget i September, men gennemsnitlig regnes der med 10—20 % Nedfald, dog mindre endnu, hvor Læet har været i Orden, skriver »Erhvervsfrugtavlere«, og fortsætter: Tilbage bliver den Kendsgerning, at Læbæltterne endnu en Gang har bevist deres Nytte og Nødvendighed. Gør man

Regnestykket op, skal det nok vise sig, at Læbælterne i Aar har betalt deres Plads adskilligt Aar frem i Tiden.

*

Skanderborg Plantningsforening kan i Januar 1948 fejre 50-Aars Jubilæum.

*

Unasyuva.

F. A. O. har i Erkendelse af Skovbrugets uhyre Betydning for Landenes Produktions-Økonomi udsendt et nyt Tidsskrift paa Engelsk med Titlen »Unasyuva«. Redaktionskomiteen har Medarbejdere fra hele Verden. Den indledende Artikel i det første Nummer har Overskriften »Een Verden — een Skov« og er skrevet af Sir *John Boyd Orr*.

*

Dansk Skovbrug i Spidsen.

I F. A. O's nye Tidsskrift »Unasyuva« offentliggøres en Oversigt over Skovarealer i hele Verden, disses aarlige Tilvækst pr. ha og den aarlige Hugst.

Det fremgaar heraf, at Danmark er det Land, der har den største gennemsnitlige Tilvækst pr. ha Skov, nemlig 6,00 m³. Portugal er Nr. 2 med 3,91 m³ pr. ha og Rumænien Nr. 3 med 3,85 m³ pr. ha. Sverige, Norge og Finland har en Tilvækst pr. ha paa henholdsvis 2,06 m³, 1,52 m³ og 1,19 m³. Alaska har den laveste Tilvækst med 0,35 m³ pr. ha.

Af Tabellen fremgaar det, at der i Europa gennemsnitlig hugges 2,3 m³ pr. ha aarligt. I Danmark er Tallet godt 5 m³ pr. ha. I Sverige, Norge og Finland henholdsvis 2,0, 1,5 og 1,14 m³ pr. ha.

De samlede Skovarealer i Danmark, Sverige, Norge og Finland er henholdsvis 0,4, 23,1 7,7 og 38,3 Millioner ha.

*

Hedeselskabets Bestyrelse var den 23. September samlet til Møde i Viborg, hvor en Del Sager behandlede. Bestyrelsesmødet sluttede med en Besigtigelse af Hedeselskabets Planteskole i Tvillum, den nye Pløjning til Læbælter med Traktor i Karup og Savværket i Guldborgland.

*

Smukt Initiativ.

Papirmangelen afslører undertiden ogsaa, at offentlige Kontorer ikke altid er lige søvnige eller mangler Initiativ. Saaledes har Geodætisk Institut, formentlig foranlediget af Papirmangelen, begyndt at anvende Konvolutter, der er fremstillet af egne forældede Kort og Maalebordsblade, saaledes at Konvolutterne indvendigt er Udsnit af Kort.

Et saadant Initiativ bør anerkendes.

*

Danmarks største Træ.

I »Dansk Skovforenings Tidsskrift« omtaler Forstfuldmægtig *Laumann Jørgensen* en Opmaaling, der blev foretaget i 1945 for at faa fastslaaet Forholdene for Danmarks største Træ, der fandtes i Nørreskov paa Vestsiden af Furesøen. Det var en Ædelgran, kaldet Nr. 6, stammende fra de Gram-Langenske Reformarbejder i de kongelige Skove i Aarene efter 1763. Træet, der findes blandt 16 andre, der alle er fra 37—46 Meter høje, indeholder en Totalmasse paa 29,5 m³ og anslaaes at veje ca. 29 Tons. Den er 46,1 Meter høj og dens Diameter i 1,3 m Højde er 150 cm.

N.
K.
T.

"DANSK STAALGÆRDE"

FRA 2/3 NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

BEDSTE OG BILLIGSTE
MEGN TIL

KREATURFOLD, HAVE,
MARK, SKOV ETC



Faas hos enhver I senkræmmer og Købmand.

N.
K.
T.

PORTLAND CEMENT

Anvendelsesomraade: Overalt, hvor ikke særlige
Grunde taler for Anvendelsen af andén Cement



Forhandlere i alle Byer.

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871 |

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapitalen ca. 17. Mill. Kr.

Røde Drænrør 2" — 12"

- Fredenshøj
- Teglværk

Aabenraa . Telefon 2127

Kaas- Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands
Kulkompagni

Nørresundby
Telefon 4227 - 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. BIRK . Forelæb. Tlf. Rødkjærsbro 14

Fører kun \triangle mærkede Varer.

Alle Arter Betonvarer til Afvanding og Kloak føres.
FORLANG TILBUD

Jagtejendom

i Ringkøbing Amt, ogsaa velegnet for Tilplantning, ca.
200 Tdr. Ld., hvoraf 30 opdyrket og 4 nyplantet. God
Sommerbolig, stort Udhus, Tlf. paa Ejend., er billigt til
Salg ell. Bortbytning m. Byejeendom. Billet mrk. »3096«
til Harlang & Toksvig Reklamebureau A/S, Aarhus.

Kloakrør — Landbrugsrør
Monierør — Spidsbundsør
Mærket \triangle 33, leveres overalt

Hovedkontor Tlf. Ringsted 468
Fabrik: Hedehusene, Telef. 18
— Birkerød — 468

Ringsted Cementvarefabrik og Tømmerhandel A/S

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

TAANUM
TEGLVÆRK

RANDERS

PRIMA DRÆNRØR
2"-16"

Telefon 21 Taanum



Brug **RANDERS**
REB

Teglværkernes
Salgskontor

Esbjerg
Telef. 265-546

DRÆNRØR

2"-15"
Mursten . Tagsten

Aktieselskabet
De danske
Sukkerfabrikker
København

Dansk Landbrugs-
og Handelslaboratorium

ved R. KROGH

ODENSE

Telefon 1731 . 2 Lin.

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi
og Maskinfabrik

Nordjydsk-Andels
Fjerkræslagteri

RANDERS - Telf. 5053

*Producenternes
eget Slagteri*

Intet solidarisk Ansvar
Se efter vor Notering i
Dagbladene hver Mandag

Varde Bank

Esbjerg Afdeling

Kongensgade 62
og Fiskerihavnen

Dansk Brandforsikringsselskab

af 1904 - gensidigt Selskab.
Bygninger og Løsøre.
Virkefelt hele Landet.

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus.

„**VERMUMD**“

ASSURANCE-COMPAGNIET

BALTICA A/s

KØBENHAVN K.

BREDGADE 42

Den sjællandske Bondestands Sparekasse
Vestervoldgade 107 København V

82 Kontorsteder paa Sjælland

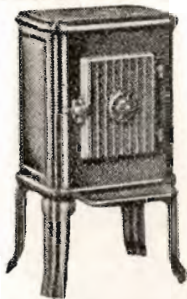
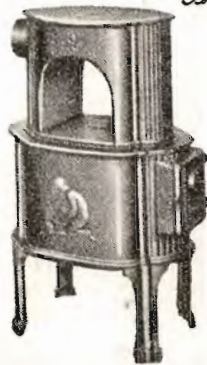
ALLE SPAREKASSEFORRETNINGER UDFØRES

RIBE Brændeovne og Tørveovne

Til indenlandsk Brændsel og Briketter anvendes med størst Fordel vore nye Modeller.

Brochure paa Forlangende

Henvend Dem til vore Forhandlere eller til os



A/S RIBE JERNSTØBERI · RIBE
GRUNDLAGT 1848 · TELEFON 261 & 262

**Brunkul
Mergel
Kalk**

H. Theut

VIBORG · Tlf. 1560 · 1559

A. Philipsen & Co.

Viborg

Maskinanlæg · Automobiler
Telefon 173—174

Elektriske Anlæg, Vandværksanlæg

**Viborg Andels-
Svineslagteri**

vore Udsalg bring. i Erindring
Telef. 137 og 779

Viborg Papir-Comp.

Papir & Papirvarer en gros.
Bogtrykkeri.
Kontorforsyning.

Sct. Mathiasgade 31—33.
Tlf. Viborg 802—803.

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 Linier)

Kontor i Karup

**Viborg Byes og Omegns
Sparekasse**

Telefon 1400 (3 Lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

**TIL ALLE SLAGS
BYGNINGER**

DANSK

ETERNIT

TAG- OG VÆGBEKLÆDNING

DANSK ETERNIT FABRIK A/S
AALBORG

SALGSKONTOR: OTTILIAVEJ 18
KØBENHAVN VALBY
TELEFON: CENTRAL 3785

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 · København V.
Kannikkegade 18 · Aarhus

ALT I ENTREPRENORMATERIEL

Leverandør til Hedeselskabet

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. BIRK · · · · · Telef. Rødkjærsbro 14

Fører kun mærkede Varer.

Alle Arter Betonvarer til Afvanding og Kloak føres.

FORLANG TILBUD



SPRIT



til teknisk Anvendelse.

HELLESENS SENIOR
er en stor, stærk, paalidelig Haandlygte

HELLESENS SENIOR
giver blændende Lys Aar efter Aar med

HELLESENS
verdenskendte
Tørelement

**HELLESENS
SENIOR**
i Regn og Blæst
uden at blinke

Absolut farefri i Gar-
rager, Stalde, Pak-
huse og i Hjemmet

Uundværlig i
Jægerhytten



Forlang den hos Deres Købmand

**HAMMERUM
HERREDS**

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i Bygningsartikler.
Grundlagt 1854. Tlf. 7050 (3 Linier)
Aarhus

Fræsning

af Eng og Mose samt Pløjning
og Grubning af Planteriller
udføres med nye Maskiner.

Vagn Jensen,
Vesterlund.
Telefon Vester 31 u.

Ellidshøj Kridt- & Kalkværk

af C. M. Christiansen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 7312

Fabrikation af Jordbrugskalk samt Foderkridtmel

Skive Discontobank

Kontortid 9-12 og 2-5

Filial i Haderup

Alt i prima røde Drænrør.

**Silkeborg, Herning og omliggende
Teglværkers Salgskontor**

Torvet 6, Silkeborg

Telefon 1200

repræsenterende følgende Værker:

A/S Lysbro Teglværk.
De Forenede Teglværk,
Lysbro.
Bøgild Teglværk, Lysbro.
Vinderslevgaard Teglværk.
Paarup Teglværk.

Bjødstrup Teglværk
Gjern Teglværk.
Visgaard Teglværk.
Højriis Teglværk, Ikast.
De Forenede Midtjydske
Teglværker, Herning.



SPEDALSO Cementwarefabrik

Indeh. J. Jensen
Telefon 504 Horsens
Imprægnerede Rør efter Ingeni-
ørforeningens Normer. Drænrør
i forsk. Dimens. fra 15-15 cm.
Forlang Tilbud.

STRYG elektrisk ...

J. CHR. PETERSENS PAPIRHANDEL

„Hvælvingen“
ved Nikolaj Taarn

KØBENHAVN K.

Hovedforhandler
af Statens Papir

Landbrugslotteriet

Største Gevinst Værdi 80,000
Kr. Præmie 10,000 Kr. Ialt
i en Serie 38,000 Gevinster
+ en Præmie. — Tils.
Kr. 1 Million 823,460. —
Trækkes samtidig med Klas-
selotteriet.

Hovedkolektionen Frederiks-
berggade 2, København K.



SKOVFRØKONTORET

JOHANNES RAFN & SØN NORMASVEJ 21 · KØBENHAVN-VALBY · TELF. VALBY 2

Leverer alle Arter Skovfrø efter forudgaaende Undersøgelse ved Statsfrøkontrollen i København samt med nøje Angivelse af Proveniens. — Prisliste sendes paa Forlangende.

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive

FRØAVL - FRØHANDEL



Brostrøm

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle

Planter for Have,
Mark og Skov

Haardføre og veldrevne
Arter for ethvert Formaal

Randers Planteskole

v. Petri Petersen
Telefon 423

Alt i haardføre
og veludviklede Planter
til Have Mark og Skov

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 353
Frøavl og Frøhandel

FRØKONTORET

(for undersøgt Markfrø)

— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

Planter til Skove,
Læhegn og Haver

PALUDANS PLANTESKOLE

- - KLARSKOV - -

130 Tdr. Land

Skovplanter,
Hæk- og Hegnsplanter,
Allétræer

Forlang Prisliste

TELEFON KLARSKOV NR. 9

Herning Hede- & Discontobank

10-12¹/₂, 2¹/₂-5
Telefon 5 . 273 . 720

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKESFORSIKRING

Telefon 14350
Gensidigt Selskab



Reventlowsgade 14
København V.

Ansvarsforsikring

Automobilforsikring

A/S SØNDERJYDSK FRØFORSYNING

Frøavl & Frøhandel

Aabenraa

Telefon 3047

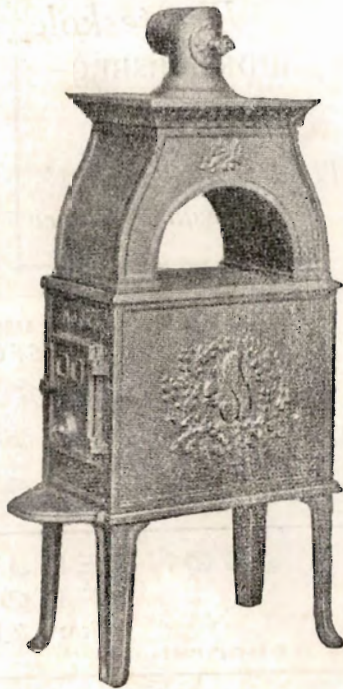


TRÆLØSE PR. HERLUFMAGLE — TLF. SKELBY 83
Under Kontrol af Sydsjællands Planteavlssudvalg

Trifoliums Frø

giver stor Høst.

Morsø Støbeegods



AKTIESELSKABET
N.A.Christensen & Co.
KGL. HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, Civilingeniør J. Parbo (Formand),
Afdelingsleder, Skovrider B. Steenstrup og Botaniker N. C. Nielsen.
Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.